מלאכת

בונה – סותר

שאלת כיוון

גם מי שאינו פועל בניין יכול לבנות בשבת?

על המפה

אחת מל"ט אבות המלאכה: בנייה של בניין או של חלק ממנו, ופירוק או הריסה של מבנה או של חלק ממנו. המשכן היה בנוי מחלקים: בכל חניה הקימו אותו, וכשהמשיכו בדרך פירקו אותו.

- **בונה:** מקים בניין או חלק ממנו.
- **סותר:** מפרק בניין או חלק ממנו כדי לבנות מחדש.

לדוגמה:

אסור להוציא דלת מהצירים שלה בשבת, ואסור גם להחזיר אותה למקומה.

אוהל קבע / אוהל עראי

שאלת כיוון

למה אסור לפתוח מטרייה בשבת, אפילו כשיורד גשם חזק?

על המפה

ההבדל בין כיסוי שנשאר לאורך זמן לבין כיסוי זמני:

- **אוהל קבע:** גג או כיסוי שפורשים מלמעלה כדי שיישאר, להגנה מפני שמש או גשם. הקמתו אסורה משום תולדת בונה, ופירוקו משום תולדת סותר.
- **אוהל עראי:** כיסוי זמני שפורשים מלמעלה כדי להגן. חכמים אסרו להקים ולפרק אותו, כדי שלא יבואו להקים אוהל קבע.

לדוגמה:

אסור לפרוש בשבת סדין מעל שני כיסאות כדי ליצור צל.

תוספת עראי

לאוהל קיים

שאלת כיוון

איך ייתכן שמותר לפעמים לפתוח בשבת את הגגון של עגלת תינוק?

על המפה

מותר להוסיף בשבת תוספת זמנית לאוהל שכבר קיים. "אוהל קיים" הוא:

- **פרוס טפח:** דבר שכבר פרוס ברוחב טפח לפחות (כ-8 ס"מ).
- **חישוקים:** חישוקים מעל מיטה, במרחק של פחות משלושה טפחים (24 ס"מ) זה מזה.

לדוגמה:

מותר לפתוח בשבת גגון של עגלה, אם היה פתוח לפחות טפח מלפני שבת.

מחיצת עראי

שאלת כיוון

האם מותר להעמיד בשבת מחיצה ליד הנרות, כדי שהרוח לא תכבה אותם?

על המפה

מחיצה זמנית שמעמידים מהצד, ולא מלמעלה כמו אוהל:

- **מותר:** כשהיא נועדה רק להגן, למשל מפני השמש או מפני הרוח.
- **אסור:** כשהיא נועדה להתיר דבר, כמו מחיצה שמתירה טלטול. מחיצה כזו יוצרת מציאות הלכתית חדשה, ולכן נחשבת כעושה אוהל. מחיצה קבועה אסורה תמיד.

לדוגמה:

אסור להעמיד בשבת דופן לסוכה כדי שתהיה כשרה.